

თავისუფალი უნივერსიტეტი

სილაბუსი

აკ. წელი	2016/2017	სემესტრი	VI გაზაფხული
კოდი	SOC304008	დასახელება	სოციოლოგია
ტიპი	ძირითადი	ECTS კრედიტი	4
ენა	ქართული	აუდიტორია	
ლექტორი	ლია მეზვრიშვილი	ელ. ფოსტა	L.mezvrishvili@freeuni.edu.ge

კონსულტაცია ინდივიდუალურად, სტუდენტის საჭიროებისამებრ დანიშნულ დროს.

აღწერა

საღეჭიო კურსი *სოციოლოგია* განიხილავს სოციოლოგიურ თეორიას და კვლევას, როგორც სოციუმის შემცენების გზას. კურსი აგებულია ძირითადი სოციოლოგიური პარადიგმების ემპირიული რეალობის მიმართ აპლიკაციის პრინციპზე. ამ მიზნით, ყურადღება გამახვილებულია საშუალო რანგის თეორიების ფარგლებში არსებულ კვლევებზე, რაც სტუდენტს საშუალებას აძლევს გაიგოს პარადიგმის ემპირიზაციის პროცესი. გარდა ამისა, კურსი ხაზს უსვამს სოციალური მოვლენების მულტიფაქტორული ახსნის უპირატესობას და შესაბამისად, უჩვენებს ერთფაქტორული თეორიების შეზღუდულობას.

კურსის ფარგლებში სტუდენტები გაეცნობიან საზოგადოებაში მოქმედ იმ ბაზისურ მექანიზმებს, რომლებიც შესაძლებელს ხდის სოციალური წესრიგის არსებობას. კურსი სტუდენტებს წარმოუდგენს:

- სოციოლოგიის კლასიკურ და თანამედროვე თეორიებს;
- სოციოლოგიური კვლევის მეთოდების მიმოხილვას;
- სოციალური ინსტიტუტების, სოციალური ცვლილებების, ჯგუფური ქცევის და სხვა სოციალური ფენომენების არსს.
- პიროვნების, ჯგუფის და უფრო ფართო სოციუმის ურთიერმიმართებას.

გარდა ამისა, ყურადღება ეთმობა ტრანზიტული საზოგადოებების პრობლემებს, რაც სტუდენტებს საშუალებას მისცემს გაიაზრონ ჩვენს ქვეყანაში მიმდინარე პროცესები სოციოლოგიურ პერსპექტივაში.

პრერეკვიზიტი

არ საჭიროებს

სწავლის მიზნები

კურსის მიზნებია:

- მიაწოდოს სტუდენტებს ცოდნა სოციოლოგიის ძირითადი პარადიგმების, ცნებებისა და კვლევის მეთოდების შესახებ;
- განუვითაროს სტუდენტს სოციალური წესრიგის გააზრების უნარი სხვადასხვა სოციალური ინსტიტუტის (პოლიტიკა, რელიგია, კულტურა და ა.შ) ურთიერთქმედების ტერმინებში;
- განუვითაროს სტუდენტს უნარი დაინახოს ერთი მოვლენა, როგორც რამდენიმე სოციალური და ინდივიდუალური ფაქტორის ურთიერთქმედების შედეგი;
- განუვითაროს სტუდენტს უნარი ერთმანეთისგან გაარჩიოს შეფასებითი (ნორმატიული, იდეოლოგიური) და ფაქტის (მეცნიერული) მსჯელობები.

სწავლის შედეგები

კურსის დასრულების შემდეგ სტუდენტი შეძლებს:

- სოციალური მოვლენების არაშეფასებით (არაიდეოლოგიზირებულ) ანალიზს;
- სოციალური მოვლენების მულტიფაქტორულ გააზრებას;
- სოციოლოგიური თეორიების გამოყენებას მაკრო და მიკროსოციუმის ანალიზის პროცესში;
- სოციალური მოვლენების ინტერდისციპლინარულ ჭრილში განხილვას.

შინაარსი

1. სოციოლოგიის საგანი, სოციოლოგიის კლასიკური თეორიები
2. სოციოლოგიის თანამედროვე თეორიები.
3. სოციოლოგიური კვლევის მეთოდების მიმოხილვა
4. კულტურა და საზოგადოება

თავისუფალი უნივერსიტეტი

5. სოციალიზაცია და იდენტობა
6. დევიაცია და დანაშაული
7. პიროვნება და სოციალური პიროვნების პრობლემა
8. ძალაუფლება საზოგადოებაში.
9. სოციალური ინსტიტუტები: სახელმწიფო, ეკონომიკა
10. სოციალური ინსტიტუტები: რელიგია, მედია, განათლება
11. სოციალური სტრატეგიკაცია
12. სოციალური უთანასწორობა: რასა, ეთნიკურობა
13. სოციალური ორგანიზაცია, რაციონალობა, ლიდერობა, ბიუროკრატია
14. სოციალური ცვლილებები: გლობალიზაცია, ტრანზიტული საზოგადოებები
15. სოციალური ცვლილებები: ურბანიზაცია
16. კოლექტიური ქცევა და სოციალური მოძრაობები

სწავლების და სწავლის სტრატეგია

სოციოლოგიის სასწავლო კურსი მოიცავს 16 სალექციო და 16 სასემინარო საათს. სასემინარო საათებზე, შესწავლილი თეორიული მასალის გადმოცემის გარდა, სტუდენტებს მიეცემა შესაძლებლობა გამართონ დებატები დილემური საკითხების გარშემო, წარმოადგინონ პრეზენტაცია და შესრულებული საშინაო დავალება (მაგ. კითხვარი თეორიულ მასალაში წარმოდგენილი თემების საკვლევა). პრეზენტაციის წარმოდგენისას აუცილებელია საკითხის შესახებ დამატებითი ლიტერატურის გაცნობა და ინფორმაციის მოძიება. საშინაო დავალების შესრულება შესაძლებელი იქნება ჯგუფის მიერ. მაგ. 3-4 სტუდენტი ერთობლივად წარმოადგენს კითხვარს კვლევისთვის. თეორიული მასალის გადმოცემა, დებატებში მონაწილეობა და საშინაო დავალებების მომზადება განხილული იქნება, როგორც სტუდენტის მოსწრების კომპონენტები და შეფასდება შესაბამისი ქულით.

შეფასების სისტემა

საბოლოო შეფასება მოიცავს ოთხ კომპონენტს. თითოეული კომპონენტი ფასდება რამდენიმე კრიტერიუმით. თითოეულ კრიტერიუმში ფასდება 0-დან 3 ქულამდე.

კომპონენტი 1. აქტივობა სემინარებზე, დებატებში მონაწილეობა, საშინაო დავალების შესრულება - 20%.

სემინარებზე სტუდენტები მსჯელობენ იმ თეორიული პრობლემების შესახებ, რომლებიც დაკავშირებულია თითოეულ კვირაში შესწავლილ თემასთან. სილაბუსში წარმოდგენილი რამდენიმე თემა გულისხმობს დებატების ფორმატს: ჯგუფი იყოფა ორ ნაწილად, ორი ჯგუფი წარმოადგენს ერთმანეთის საწინააღმდეგო ორ თეზისს და არგუმენტებს მათ დასასაბუთებლად. გარდა ამისა, რამდენიმე სალექციო თემა გულისხმობს სტატისტიკური მონაცემების შეგროვებას საქართველოს რეალობიდან და კვლევის ინსტრუმენტის - კითხვარის შედგენას. ამგვარი პრაქტიკა სტუდენტს საშუალებას აძლევს დააკავშიროს შესწავლილი თეორიული მასალა ემპირიულ რეალობასთან. ყველა აღნიშნული აქტივობა შეფასდება, როგორც აქტივობა სემინარებზე. სტუდენტის ჩართულობა ფასდება ქვემოთ მოცემული სამი კრიტერიუმით. თითოეული კრიტერიუმში ფასდება 0-დან 3 ქულამდე.

:

- **ნორმატიული და მეცნიერული მსჯელობების გამიჯვნა (წონა კომპონენტის ჯამურ შეფასებაში - 10%).**
  3. სტუდენტი ავლენს მეცნიერული და ნორმატიული მსჯელობების სრულყოფილად გამიჯვნის უნარს;
  2. სტუდენტი ძირითადად ასხვავებს მეცნიერულ და ნორმატიულ მსჯელობებს;
  1. სტუდენტი ხშირად ანაცვლებს მეცნიერულ მსჯელობებს ნორმატიული მსჯელობებით;
  0. სტუდენტი საერთოდ ვერ ასხვავებს მეცნიერულ და ნორმატიულ მსჯელობებს ერთმანეთისგან.
- **თანმიმდევრული ლოგიკური არგუმენტაცია (წონა კომპონენტის ჯამურ შეფასებაში - 50%).**
  3. სტუდენტი ავლენს ცხადი და გამართული ლოგიკური არგუმენტაციის უნარს;
  2. სტუდენტის არგუმენტაცია ლოგიკურად მეტ-ნაკლებად გამართულია;
  1. არგუმენტაცია მოკლებულია ლოგიკურ სიცხადეს;
  0. სტუდენტს საერთოდ არ მოყავს არგუმენტები.
- **გავლელი თეორიული მასალის ცოდნა და თეორიული ცნებების ოპერაციონალიზაცია (წონა კომპონენტის ჯამურ შეფასებაში - 40%);**

თავისუფალი უნივერსიტეტი

3. სტუდენტი კარგად იცნობს თეორიულ მასალას და ახერხებს თეორიული ცნებების ოპერაციონალიზაციას;
2. სტუდენტი მეტ-ნაკლებად იცნობს თეორიულ მასალას და ცდილობს მის დაკავშირებას ემპირიულ რეალობასთან;
1. სტუდენტი ცუდად იცნობს თეორიულ მასალას და ვერ ახერხებს ცნებების ოპერაციონალიზაციას;
0. სტუდენტი არ იცნობს თეორიულ მასალას.

კომპონენტი 2. პრეზენტაცია -15%.

პრეზენტაციის კომპონენტი გულისხმობს სტუდენტის მიერ ერთი თემის არჩევას შესწავლილი თეორიული მასალიდან, თემის მომზადებას Power Point-ფორმატში და წარმოდგენას აუდიტორიის წინაშე. პრეზენტაციის მომზადებისას აუცილებელია დამატებითი თეორიული ან ემპირიული ინფორმაციის მოძიება. პრეზენტაციის შეფასების პროცესში ყურადღება ექცევა აუდიტორიასთან კომუნიკაციის უნარს. კომპონენტი ფასდება ქვემოთ მოყვანილი სამი კრიტერიუმის მიხედვით. თითოეული კრიტერიუმი ფასდება 0-დან 3 ქულამდე.

- **თემის აქტუალობის ჩვენება და არსებითი ასპექტების წარმოჩენა (წონა კომპონენტის ჯამურ შეფასებაში - 50%);**
  3. სტუდენტი ასაბუთებს თემის მნიშვნელოვნებას და წარმოაჩენს მის არსებით ასპექტებს;
  2. სტუდენტი ახერხებს თემის მნიშვნელოვნების ჩვენებას, თუმცა, პრეზენტაცია გადატვირთულია არაარსებითი მასალით;
  1. სტუდენტს უჭირს თემის მნიშვნელოვნების ჩვენება და მასალის წარმოჩენა;
  0. სტუდენტი ვერ იაზრებს თემას, რომელიც პრეზენტაციისთვის აირჩია.
- **თეორიული, სტატისტიკური და ვიზუალური მასალის ეფექტურად დაბალანსება (წონა კომპონენტის ჯამურ შეფასებაში - 30%);**
  3. პრეზენტაციაში კარგადაა დაბალანსებული თეორიული, სტატისტიკური და ვიზუალური მასალა.
  2. პრეზენტაციის კომპონენტები მეტნაკლებად კარგადაა დაბალანსებული;
  1. პრეზენტაციის კომპონენტები ცუდადაა დაბალანსებული. წინა პლანზე მხოლოდ ვიზუალური მასალაა წამოწეული.
  0. სტუდენტი ვერ ახერხებს მასალის წარმოჩენას.
- **აუდიტორიასთან კომუნიკაცია, აუდიტორიის დაინტერესება და ჩართვა დისკუსიაში (წონა კომპონენტის ჯამურ შეფასებაში - 20%);**
  3. აუდიტორია იჩენს ინტერესს, პრეზენტაცია ინტერაქციულ რეჟიმში მიმდინარეობს;
  2. აუდიტორია მეტ-ნაკლებად ჩართულია პრეზენტაციის პროცესში;
  1. სტუდენტს უჭირს აუდიტორიის ჩართვა და მასთან კომუნიკაცია;
  0. სტუდენტი საერთოდ ვერ ახერხებს აუდიტორიასთან კომუნიკაციას.

კომპონენტი 3. კვლევითი ესე - 25%

სტუდენტს მიეცემა წერითი დავალება, რომელიც გულისხმობს მის მიერ არჩეული საკითხის შესახებ თეორიული მასალის მოკლედ წარმოდგენას და თეზისის დასაბუთებას სტატისტიკური და ემპირიული მასალის მოშველიებით. კომპონენტი ფასდება ქვემოთ მოყვანილი სამი კრიტერიუმის მიხედვით. თითოეული კრიტერიუმი ფასდება 0-დან 3 ქულამდე.

- **ესეს სტრუქტურის (საკითხის აქტუალობა, თეზისი, არგუმენტაცია, დასკვნა) გამართულობა. (წონა კომპონენტის ჯამურ შეფასებაში 30%).**
  3. სტუდენტი ახერხებს ესეს ეფექტიანად სტრუქტურირებას, ნორმატიული და მეცნიერული საკითხების გამიჯვნას.
  - 2-1- ესე მეტ-ნაკლებად სტრუქტურირებულია, თუმცა, ხშირია ნორმატიული მსჯელობები.
  0. ნაშრომს სტრუქტურა არ აქვს.
- **არგუმენტაციის ლოგიკური გამართულობა და თანმიმდევრულობა (კომპონენტის წონა ჯამურ შეფასებაში 60%);**
  3. სტუდენტი ავლენს ლოგიკური არგუმენტაციის უნარს თეორიული და ემპირიული მასალის გამოყენებით.
  2. სტუდენტი იყენებს თეორიულ და ემპირიულ მასალას არგუმენტაციისთვის, თუმცა, არგუმენტაცია ყოველთვის ლოგიკურად გამართული არ არის;
  1. სტუდენტს უჭირს საკუთარი თეზისის დაცვა; არგუმენტები ხშირად მოკლებულია ლოგიკურ სიგზადეს;
  0. სტუდენტის ნაშრომში არგუმენტები საერთოდ არ არის მოყვანილი.
- **ტექსტის სტილისტური გამართულობა (კომპონენტის წონა ჯამურ შეფასებაში - 10%).**

თავისუფალი უნივერსიტეტი

3. ტექსტი სტილისტურად და გრამატიკულად კარგადაა გამართული;
2. ტექსტი სტილისტურად და გრამატიკულად მეტ-ნაკლებად გამართულია, სტუდენტი გასაგებად გადმოსცემს შინაარსს;
1. ტექსტის შინაარსი გასაგებია, თუმცა, ტექსტში ხშირია სტილისტური და გრამატიკული გაუმართაობა.
0. ტექსტი სტილისტურად და გრამატიკულად გაუმართავია. სტუდენტი ვერ ახერხებს შინაარსის გასაგებად გადმოცემას.

კომპონენტი 4. ფინალური გამოცდა - 40%

წერითი ფინალური გამოცდა გულისხმობს პასუხს სამ ღია შეკითხვაზე. ნაშრომი ფასდება ქვემოთ ჩამოთვლილი კრიტერიუმების მიხედვით. თითოეული კრიტერიუმი ფასდება 0-დან 3 ქულამდე.

- **თეორიული ცოდნის გამოყენება საკუთარი თეზისის დასაბუთებისთვის ან ემპირიული ამოცანის ამოსახსნელად (კომპონენტის წონა ჯამურ შეფასებაში - 60%).**
  3. სტუდენტი იცნობს თეორიულ მასალას და ადეკვატურად იყენებს საკუთარ თეზისზე მსჯელობის ან ემპირიული ამოცანის ამოხსნის პროცესში;
  2. სტუდენტი იცნობს თეორიულ მასალას, თუმცა უჭირს მისი ადეკვატურად გამოყენება;
  1. სტუდენტი ცუდად იცნობს თეორიულ მასალას და უჭირს მისი ადეკვატურად გამოყენება;
  0. სტუდენტი ვერ ავლენს თეორიული მასალის ცოდნას.
- **ლოგიკური არგუმენტაცია (კომპონენტის წონა ჯამურ შეფასებაში - 40%)**
  3. სტუდენტის ლოგიკური არგუმენტაცია ცხადი და თანმიმდევრულია;
  2. სტუდენტის ლოგიკური არგუმენტაცია მეტ-ნაკლებად თანმიმდევრულია;
  1. სტუდენტის არგუმენტაციას სიცხადე და თანმიმდევრულობა აკლია;
  0. სტუდენტის ნაშრომში არ არის მოცემული არგუმენტები.

ფინალური გამოცდა ჩატარდება open book პრინციპით.

ფინალური შეფასების მინიმალური კომპეტენციის ზღვარი - 20%.

შეფასების სკალა შემდეგია:

შეფასება	აღწერა	პროცენტული ინტერვალი	რიცხვითი ექვივალენტი 4.0 ბალიან სკალაზე. (grade points, quality points)
A	ფრიადი	91 – 100	3.39 – 4.0
B	ძალიან კარგი	81 – 90	2.78 – 3.38
C	საშუალო	71 – 80	2.17 – 2.77
D	დამაკმაყოფილებელი	61 – 70	1.56 – 2.16
E	საკმარისი	51 – 60	1.0 – 1.55
FX	ვერ ჩააბარა (ხელახლა ჩაბარების უფლება)	41 – 50	0
F	ჩაიჭრა (საგანი ახლიდან შესასწავლი)	0 – 40	0

აუცილებელი მასალები

ძირითადი სახელმძღვანელო:

ქ. კალჭუნი, დ. ლაითი, ს. კელერი. სოციოლოგია. თბილისი, ისუ გამომცემლობა, 2008

დამხმარე ლიტერატურა:

სოციოლოგია. ე. გიდეზის მიხედვით. თბილისი, 2011.

ვებერი მ. რჩეული ნაწერები რელიგიის სოციოლოგიაში. თბილისი, 2004.

მოთხოვნის შემთხვევაში, ლექტორი მიაწოდებს სტუდენტებს დამატებით საკითხავ მასალას და კლასიკურ სოციოლოგიურ ტექსტებს ინგლისურ ენაზე.

თავისუფალი უნივერსიტეტი

საგარეო კალენდარული გეგმა

კვირა	მეცადინ.	თემა	დავალება
1	ლექცია	სოციოლოგიის საგანი. სოციოლოგიის წარმოშობა, სოციოლოგიის კლასიკური თეორიები	სახელმძღვანელო, თავი 1
	სემინარი	პრეზენტაციები	
2	ლექცია	სოციოლოგიის თანამედროვე თეორიები. რეალობის სოციალური კონსტრუირება.	სახელმძღვანელო, თავი 1
	სემინარი	პრეზენტაციები	
3	ლექცია	სოციოლოგიური კვლევის მეთოდების მიმოხილვა. კვლევის რაოდენობრივი და თვისებრივი მეთოდები	სახელმძღვანელო. თავი 2
	სემინარი	პრეზენტაციები	
4	ლექცია	კულტურა. კულტურა როგორც ღირებულებათა სისტემა, კულტურა საზოგადოებაში, კულტურული მრავალფეროვნება	სახელმძღვანელო, თავი 4
	სემინარი	პრეზენტაციები	
5	ლექცია	სოციალიზაცია და იდენტობა. კონფორმიზმი, რეფერენტული ჯგუფები. სოციალიზაციის აგენტები	სახელმძღვანელო, თავი 5
	სემინარი	პრეზენტაციები	
6	ლექცია	დევიაცია და დანაშაული. დევიაციის ახსნა. დანაშაული და სასჯელის სისტემები. დანაშაულის კონტროლი	სახელმძღვანელო, თავი 6
	სემინარი	პრეზენტაციები	
7	ლექცია	პიროვნება და სოციუმი. ბაზისური პიროვნების პრობლემა.	ლექტორის მიერ მიწოდებული სტატიები
	სემინარი	კვლევის ინსტრუმენტის მომზადება	
8	ლექცია	სოციალური ძალაუფლება. ძალაუფლება და ლეგიტიმაცია. ლიდერობის ტიპები	სახელმძღვანელო, თავი 15
	სემინარი	პრეზენტაციები	
9	ლექცია	სოციალური ინსტიტუტები: სახელმწიფო, ეკონომიკა. სოციალური ინსტიტუტების ურთიერთმოქმედება	სახელმძღვანელო, თავი 16
	სემინარი	დებატები	
10	ლექცია	სოციალური ინსტიტუტები: რელიგია, მედია, განათლება. სოციალური ინსტიტუტების ურთიერთმოქმედება.	სახელმძღვანელო, თავი 12,13.
	სემინარი	კვლევის ინსტრუმენტის მომზადება	
11	ლექცია	სოციალური სტრატეფიკაცია. სტრატეფიკაციის თეორიის ძირითადი ცნებები, სოციალური მობილობა.	სახელმძღვანელო, თავი 7.
	სემინარი	პრეზენტაციები	
12	ლექცია	სოციალური უთანასწორობა: გენდერი, რასა, ეთნიკურობა	სახელმძღვანელო, თავი 9,10.
	სემინარი	პრეზენტაცია	
13	ლექცია	სოციალური ორგანიზაცია. რაციონალობა, ლიდერობა, ბიუროკრატია.	სახელმძღვანელო გვ. 132-140.
	სემინარი	პრეზენტაციები	
14	ლექცია	სოციალური ცვლილებები, გლობალიზაცია, ქვეყნების არათანაბრი განვითარების თეორიები, ტრანზიტული საზოგადოებები.	სახელმძღვანელო, თავი 17
	სემინარი	პრეზენტაციები	

თავისუფალი უნივერსიტეტი

15	ლექცია	სოციალური ცვლილებები: ურბანიზაცია	სახელმძღვანელო, თავი 19
	სემინარი	პრეზენტაციები	
16	ლექცია	კოლექტიური ქცევა. კოლექტიური ქცევის თეორიები, სოციალური მოძრაობები	სახელმძღვანელო, თავი 20.
	სემინარი	პრეზენტაციები	

დამატებითი მოთხოვნები:
სტუდენტს მოეთხოვება აკადემიური ეთიკის დაცვა. პლაგიატიზმის შემთხვევაში სტუდენტი დამაკმაყოფილებელ შეფასებას ვერ მიიღებს.